

Čtenářská gramotnost

Úroveň čtenáře	2. úroveň – začátečník
Cílová dovednost	Získávání a zpracování informací, zhodnocení textu
Časový odhad	Aktivita – 35 minut Sebehodnocení – 10 minut
Pomůcky	Kniha <i>Šmalcova abeceda</i> (stačí 1 výtisk), abeceda (jakákoliv forma, např. karty s písmeny, řada písmen vyvěšená ve třídě), psací potřeby, pastelky, pracovní list pro děti, tabule, karty pro hodnocení se slovy ANO, NEVÍM, NE nebo se smajlíky

Popis dovednosti

Čtenář dokáže najít v jednoduchém textu informaci, s dopomocí reprodukuje a interpretuje informace z jednoduchého textu, dokáže vymyslet, jak se může příběh vyvíjet. Dokáže posoudit obsah jednoduchého textu na základě svých zkušeností a znalostí, určí hlavní myšlenku textu s dopomocí, doplní slova do textu (rýmy).

Forma aktivity

Skupinová, částečně individuální

Použité metody a strategie

Řízené čtení, diskuse

Využití textu

Český jazyk – literární výchova, hudební výchova – rytmus

Struktura lekce

Evokace:

Všichni čtenáři společně si zopakují nahlas abecedu (bývá např. vyvěšená jako řada písmen). Pak vyhledávají v místnosti věci, které začínají vybranými písmeny (cca 3) – pohybují se po třídě, ukazují na věci a pojmenovávají je. Učitel nakonec použije písmeno P a naváže tím, že teď se budou v předčítaném textu hledat slova na P.

Uvědomění:

Učitel přečte básničku poprvé pomalu, děti naslouchají a snaží se zapamatovat si slova na P (podtržená):

Na poštu dnes půjdem oknem,
ale stejně při tom zmoknem.
Povodeň se neptá,
jen topí a deptá.
Odted' všichni nájemníci
můžou bydlet na ulici.
Postel, pračka, piáno –
mámo, máme vyhráno!
Praseti ta voda svědčí,
vid'te, pane potápěči?
Do chlívku se zítra schová
vydrbané do růžova.

Děti sedí např. v kruhu a postupně slova na P říkají, nebo odpovídá ten, kdo se hlásí (všechna slova se nejspíš nepodaří vyjmenovat). Učitel je upozorní na další předčítání a poslech. Při druhém čtení budou děti tentokrát slova na P, která se v básničce vyskytují, označovat v tabulce (Pracovní list 1, 1. úkol) třeba přeškrtnutím slova nebo vybarvením políčka. V tabulce jsou 2 slova navíc – pero, pásek. Před samotným druhým čtením dostanou děti čas, aby si přečetly slova v tabulce, příp. slova přečtou společně s učitelem.

Podruhé přečteme básničku, pomalu, děti vyplní 1. úkol v pracovním listu. Děti pracují na 1. úkolu buď samostatně, nebo celá skupina společně s učitelem (platí pro všechny úkoly).

Společná kontrola úkolu 1 – další pomalé čtení, zastavíme se u slov na P, ověříme, zda jsou v tabulce označená, 2 pole by měla zůstat neoznačená (pero, pásek).

Děti už si po třech čteních básničku trochu pamatují a pokusí se tedy doplnit chybějící slova v úkolu 2. (Můžeme dětem pracovní list např. přehnout, aby se druhým úkolem nerozptylovaly při poslechu a řešení prvního úkolu, dle uvážení.) Zde je také vhodné vysvětlit či připomenout, co je to poezie, rým a sloka.

Společná kontrola úkolu 2 – číst pomalu básničku, děti čtou z pracovního listu také. Sledují, zda slova správně doplnily. Co jim pomohlo slovo doplnit? Rým. Jak ho poznají?

Po přečtení zdůrazníme rýmy i počet slabik, třeba tleskáním: *oknem – zmoknem, nájemníci – na ulici, voda svědčí – potápěči* atd.

Reflexe:

Diskuze – je povodeň veselá jako básnička o ní? Děti odpovídají slovně, nebo třeba jen formou výběru místa, kam se postaví: ANO x NEVÍM x NE, nebo ☺ x ☹ x ☹.

Další možnosti: vysvětlení slovních obrátů – povodeň topí, deptá, proč „mají vyhráno“?

Závěr:

Společné čtení či recitace básničky.

Sebehodnocení – metodické okénko

Tabulka sebe/hodnocení umožňuje čtenáři a učiteli ohodnotit zvládnutí konkrétní dovednosti na základě výkonu čtenáře v aktivitě. Sebe/hodnocení provádí čtenář samostatně nebo dle možností čtenáři navzájem po skončení aktivity, vyučující pomáhá vysvětlením rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí, aby se čtenáři dokázali ohodnotit, např. pomocí otázek reflektujících proběhnuvší aktivitu nebo na žákovských pracích ukazuje konkrétní projevy rozdílné míry zvládnutí úkolu.

Úplné zvládnutí ☺☺☺

Čtenář dokáže najít v jednoduchém textu informace (slova). Čtenář doplní slova do textu (rýmy).

Částečné zvládnutí ☺☺

Čtenář určí hlavní myšlenku textu, s pomocí diskuze s ostatními s ní dokáže dále pracovat. Čtenář dokáže vymyslet, jak se může příběh vyvíjet.

Minimální zvládnutí ☺

Čtenář posoudí obsah textu (je povodeň legrační?), neumí s ní však dále pracovat.

Úskalí

Doplní učitel po skončení aktivity.

Odkazy, zdroje

ŠMALEC, Petr, Radek MALÝ, Jiří DVORÁK a Markéta ŠIMKOVÁ. *Šmalcova abeceda: krásy světa v abecedním pořádku na důmyslných vyobrazeních a (nikoliv na posledním místě) hádanka na každém listě!*. Praha: Baobab, 2005. ISBN 80-903276-4-8.

1. Označ v tabulce slova z básničky:

POSTEL	POTÁPĚČI	POŠTU
PŮJDEM	PÁSEK	PRASETI
PŘI	POVODEŇ	PERO
PRAČKA	PIÁNO	PANE

2. Dopiš slova z básničky, která se rýmují a chybí ve slokách (počet čárek = počet písmen):

Na poštu dnes půjdem _ _ _ _ _ ,

ale stejně při tom zmoknem.

Povodeň se neptá,

jen topí a deptá.

Odteď všichni nájemníci

můžou bydlet na _ _ _ _ _ .

Postel, pračka, piáno –

mámo, máme vyhráno!

Praseti ta voda svědčí,

vid'te, pane _ _ _ _ _ ě _ _ _ ?

Do chlívku se zítra schová

vydrbané do růžova.

Doplň smajlíky podle toho, jak se ti dařilo.

Najdu všechna slova v textu.	Najdu několik slova v textu.	Najdu v textu jen málo slov, nebo žádná.
Doplním všechny rýmy.	Doplním některé rýmy.	Nezvládnou doplnit rýmy.
Rozumím, o čem básnička je.	Když mi ostatní poradí, trochu vím, o čem básnička je.	Nerozumím, o čem básnička je, ani když mi ostatní pomáhají.